

вання у сфері освіти. Історико-правовий метод допоміг прослідкувати динаміку історичних етапів формування основних правових концепцій поняття «освітні правовідносини».

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що багаторівневність дослідження освітніх правовідносин зумовлює поєднання філософського (загальнонаукового), спеціально-наукового та конкретно-проблемного рівнів дослідження. Кожен з рівнів дослідження має свою специфікацію пізнавальних підходів, принципів та методів і об'єктивується у вигляді конкретних шляхів пізнавальної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Хабермас Ю. Отношения к миру и рациональные аспекты действия в четырех социологических понятиях действия / Юрген Хабермас ; пер. с нем. Т. Тягуновой // Социологическое обозрение. – 2008. Т. 7. – №1. – С. 3–25.
2. Поляков А. Общая теория права : курс лекций / А. В. Поляков. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2001. – 642 с.
3. Международная стандартная классификация образования [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/UNESCO_GC_36C-19_ISCED_RU.pdf
4. Кіслов А. К определению современного образования как объекта правоотношения [Электронный ресурс] / А. Г. Кіслов. – Режим доступа : <http://www.law.edu.ru/article/article.asp?articleID=182703>
5. Поляков А. Коммуникативный подход в общей теории права / А. В. Поляков // Проблемы философии права. – 2006–2007. Том IV–V. – С. 60–66.
6. Бадюл О. Трансформація ціннісних установок особистості в освітньому процесі : монографія / О. С. Бадюл. – Одеса : «InPress», 2010. – 140 с.
7. Коломієць С. Синергетичний підхід до системи вищої освіти в умовах інформаційного суспільства [Електронний ресурс] / С. В. Коломоець. – Режим доступа : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/N149/N149p138-141.pdf

Ф. В. Шиманський,
*кандидат юридичних наук, доцент,
старший радник юстиції,
професор кафедри кримінального права, процесу та криміналістики
Інституту національного та міжнародного права,
Міжнародний гуманітарний університет*

ДО ПИТАННЯ ПРО СУПЕРЕЧЛИВІСТЬ НОРМ НОВОГО КПК

В зв'язку із поспішним прийняттям нового КПК на слідчі підрозділи правоохоронних органів значно зросло навантаження, оскільки ними повинні прийматися до провадження (у всякому випадку так вимагає КПК) та розслідуватися виключно всі зареєстровані заяви та повідомлення про кримінальні правопорушення, тоді як за положеннями КПК 1960 року – тільки ті заяви та повідомлення, за якими було порушено кримінальні справи.

З початку ведення в дію КПК 2012 року значного поширення (масового характеру) набули факти протиправної відмови в реєстрації в Єдиному реєстрі досудових розслідувань заяв та повідомлень про злочини, а відповідно по них

досудове слідство не проводиться, особи, які їх могли вчинити, не розшуковуються, хоча за кожною із цих заяв міг бути ймовірний потерпілий.

Аналогічна ситуація, як на мене критична, склалася і з так званим процесуальним керівництвом прокурора за досудовим слідством. Навантаження, наприклад, у деяких районних прокуратурах міста Києва, які здійснюють процесуальне керівництво за досудовим слідством органах внутрішніх справ, становить у середньому від 1000 до 1500 проваджень на кожного працівника прокуратури!!! Про який контроль у такому випадку чи тим більше нагляд з боку прокурора за досудовим слідством можна вести мову?!

Вказані недоліки, а в деяких випадках і звичайна бездіяльність правоохоронних органів, переважно породжені КПК, суперечать вимогам ст. 3 Конституції України відповідно до якої людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. А отже, це може привести до витрат з державного бюджету значних коштів на погашення заподіяної шкоди відповідно до вимог статей 1177, 1207 Цивільного кодексу України, які передбачають, що в разі не встановлення особи, яка вчинила злочин, держава зобов'язана відшкодувати шкоду, заподіяну майну фізичної особи або каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю в наслідок злочину.

Новий КПК відбирає певні процесуальні повноваження та передає такі повноваження іншим особам. За його правилами слідчий суддя суттєво впливатиме на хід досудового розслідування – саме таку назву матиме колишня стадія кримінального процесу досудового слідства. І це не просто зміна назви стадії процесу, а «психологічно» важливий крок законодавця щодо зміни принципів побудови розслідування, за якого судова ланка влади починає відігравати впливову роль у процесі розслідування злочинів від самого початку виявлення ознак злочину, збору доказів, оцінки таких доказів та встановлення наявності чи відсутності вини в діях особи.

Новий КПК передбачає створення єдиного реєстру досудових розслідувань. У ньому реєструватимуться заяви про злочини, а кожен слідчий отримує персональний електронний ключ для входу в систему.

Тобто рішення про початок досудового розслідування фактично прирівнюються до внесення реєстру відповідних відомостей що «можуть свідчити про вчинене кримінальне правопорушення». Факт внесення до Єдиного реєстру даних зобов'язує слідчого негайно розпочати досудове розслідування. Разом з тим виникає питання, який процесуальний документ, де розкривається вищезазначене рішення слідчого, повинен бути долучений до матеріалів кримінального провадження? А якщо є підстави, то яке необґрунтоване, незаконне процесуальне рішення може скасувати прокурор? Яке процесуальне рішення можна оскаржити до суду, і що саме скасовує за необхідності суд? Відповідні на ці питання немає в новому КПК України.

Деякі норми нового Кодексу відверто суперечать нормам Конституції України. Наприклад, виключається можливість здійснення захисту рідними обвинуваченого, обмежено можливу кількість адвокатів, захисників для однієї особи обвинуваченого, виключено норми, передбачено окремі права адвоката.

Неможливо не погодитись з думкою фахівців відносно відсутності реальної рівності прав учасників кримінального процесу.

Серед негативних положень Кодексу одразу привертає увагу новела, що полягає в позбавленні прокуратури такої функції, як досудове слідство, і залишенні за нею тільки повноважень процесуального керівництва. Одночасно введено новий слідчий орган – Державне бюро розслідувань (далі – ДБР). Тим не менш, таке нововведення видається суто формальним, якщо зважити на те, що, по суті, ДБР не створений. Більш того, на створення органу законодавець заклав термін у 5 років. А згідно з Перехідними положеннями Кодексу прокурора все одно зберігає за собою функцію досудового слідства.

В новому КПК немає норми, яка б вказувала на права захисника. Дана норма є в старому КПК. Єдина норма КПК вказує на те, що захисник має ті ж права, що й підозрюваний (обвинувачений), за винятком прав, які підозрюваний (обвинувачений) здійснює самостійно.

Так, дійсно, новий Кримінальний процесуальний кодекс не вирішує питання перегляду кримінальних справ, за якими осіб засуджено до довічного ув'язнення. Не забезпечує належної наявності народних засідателів, не збільшує обсяг процесуальних можливостей та повноважень для адвоката, захисника. Але, на мій погляд, всі вищезазвані зміни є кардинальними і не можуть бути передбачені законодавством без належної підготовки та організації для уникнення спекулювань та зловживання.

Тобто запроваджена КПК нова модель роботи правоохоронних органів та кримінальної юстиції, на нашу думку, на даний час не забезпечує ні захист населення України від злочинності, ні будь-якого громадянина від незаконного притягнення до кримінальної відповідальності. Не кажучи вже про закладену в його нормах можливість доволі тривалого порушення прав та законних інтересів широкого кола громадян та юридичних осіб.